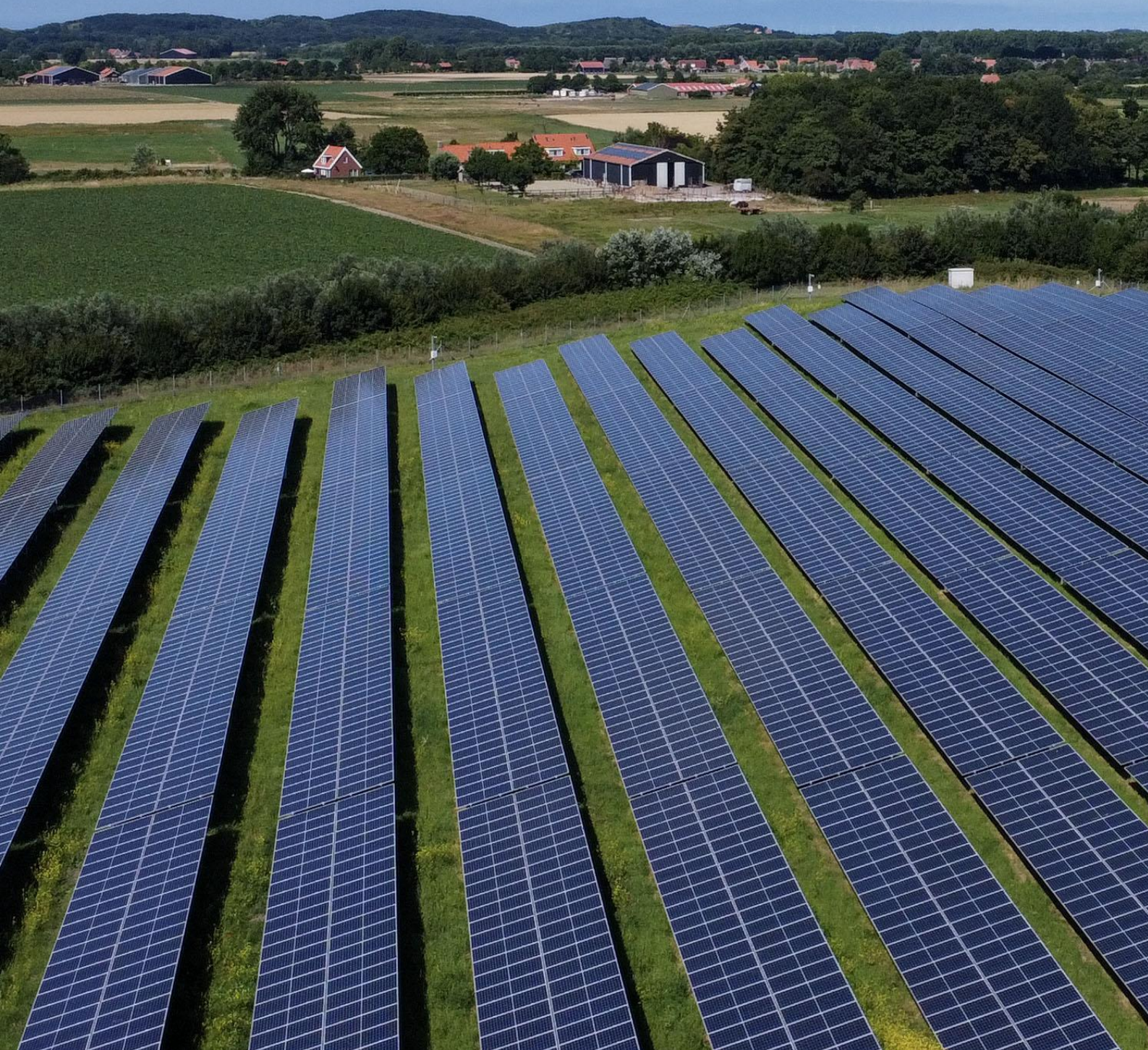

zeeuwind

jaarplan & begroting 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Meerjarenplan 2024-2027: belangrijkste uitdagingen	4
1.3 Rente ledenleningen	5
1.4 Opbouw jaarplan 2024	5
1.5 Voor de snelle lezers	5
2. Actiepunten 2024 per domein	7
2.1 Beheer	7
2.2 Ontwikkeling	7
2.3 Verduurzaming bebouwde omgeving	8
2.4 Coöperatie	8
2.5 Organisatie	9
3. Begroting 2024	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Winst- en verliesrekening	10
3.2.1 Algemene toelichting winst- en verliesrekening	10
3.2.2 Forecast 2023	11
3.2.3 Toelichting begroting 2024	11
3.3 Investeringsbegroting 2024	15
3.4 Balans per 31 december 2024	15
3.5 Overige opmerkingen bij de begroting 2024	16
3.5.1 Ontwikkelprojecten: optimistisch scenario?	16
3.5.2 Inzet reserve voor versnelling energietransitie	17

1. Inleiding

1.1 Algemeen

De belangrijkste doelstelling van Zeeuwind is het (bijdragen aan het) versnellen van de energietransitie, met de focus op Zeeland en de inwoners van Zeeland. Gesterkt door de inhoudelijke en financiële steun van meer dan 3.000 leden kunnen en willen wij, ook omdat wij een coöperatie zijn, een voortrekkersrol pakken. Zeeuwind doet dit met een kleine eigen organisatie, versterkt met netwerkpartners en vrijwilligers die diverse expertises toevoegen aan ons kernteam.

Op moment van schrijven van dit jaarplan 2024 bevindt Nederland en ook Zeeuwind zich in bijzondere omstandigheden. We staan aan de vooravond van de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november die het politieke landschap en daarmee ook het draagvlak voor de energietransitie op nog onvoorspelbare wijze kunnen veranderen.

Na het (ook financieel) uitzonderlijke jaar 2022 is de situatie in 2023 enigszins gestabiliseerd. Dat wil zeggen dat de grote financiële uitschieter (in positieve zin) die we in 2022 hebben gehad er niet meer is. Wel is er sprake van blijvende onzekerheid als het gaat om de prijsontwikkeling van de elektriciteitsmarkt, lopen we steeds vaker tegen congestie- en balanceringsvraagstukken aan en wordt de businesscase voor nieuwe wind- en zonneparken steeds lastiger. Laatste wordt veroorzaakt door de combinatie van stijgende prijzen, volatiliteit van energieprijzen, gebrek aan ruimte en draagvlak en de (als gevolg van dit alles) niet meer dekkende SDE-prijzen.

1.2 Meerjarenplan 2024-2027: belangrijkste uitdagingen

In ons strategisch plan (meerjarenplan 2024-2027) dat we periodiek samen met onze kernpartners actualiseren op basis van externe ontwikkelingen, confronteren we onze sterke en verbeterpunten met de kansen en bedreigingen die we in onze externe omgeving op ons af zien komen (SWOT-analyse). Vanuit deze analyse komen de uitdagingen naar voren die de basis vormen voor het jaarplan 2024. De belangrijkste uitdagingen zijn:

1. Toenemende netcongestie en onbalans op de elektriciteitsmarkt vraagt voor bestaande wind- en zonneparken om beleid en ontwikkeling op het gebied van met name curtailment, vraagsturing en opslag;
2. Volatiliteit energieprijzen maakt businesscase voor nieuwe wind- en zonneparken onzeker;
3. Tekort aan ruimte, draagvlak, materiaal en arbeid zetten het toekomstig verdienmodel van nieuwe wind- en zonneparken op land onder druk en de huidige SDE-tarieven zijn onvoldoende om de businesscase rond te krijgen;
4. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het voor Zeeuwind moeilijk om diverse expertises intern in te vullen (vacatures kunnen niet of onvoldoende worden ingevuld). Dit zien directie en commissarissen als een belangrijk risico voor de verdere ontwikkeling van Zeeuwind;
5. Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben de leden van Zeeuwind 30% van het uitzonderlijke resultaat 2022 bestemd voor investeringen in en/of bijdragen aan het versnellen van de energietransitie, waarbij het op zich wel de bedoeling maar niet

per se noodzakelijk is dat deze middelen (op korte termijn) terugverdiend worden. Het gaat hierbij om een bedrag van ongeveer € 3 miljoen.

Vanuit dit meerjarenplan worden door de diverse Zeeuwind-domeinen acties voor 2024 gedefinieerd, die moeten bijdragen aan het vinden van een oplossing voor de hiervoor beschreven belangrijkste uitdagingen dan wel vermindering van de (risico's op) mogelijke (negatieve) impact voor Zeeuwind en haar leden.

Hierbij onderscheiden wij de volgende domeinen:

1. Beheer (bestaande wind- en zonneparken);
2. Ontwikkeling (nieuwe wind- en zonneparken);
3. Verduurzaming bebouwde omgeving;
4. Coöperatie;
5. Organisatie.

1.3 Rente ledenleningen

Voor 2024 wordt de rente op de ledenleningen onder voorwaarde van goedkeuring door de leden als volgt verhoogd (en ook verwerkt in de begroting):

- Nieuwe vaste leningen: 4% op jaarbasis (is nu 3,5%);
- Variabele leningen: 3,5% op jaarbasis (is nu 3%).

1.4 Opbouw jaarplan 2024

In paragraaf 2 van het jaarplan worden de gedefinieerde actiepunten 2024 kort beschreven. In paragraaf 3 van deze notitie wordt de begroting 2024 van Zeeuwind gepresenteerd en toegelicht, rekening houdend (waar nodig) met de (financiële) impact van de actiepunten per domein. In deze paragraaf wordt ook de prognose voor 2023 weergegeven, gebaseerd op de werkelijke cijfers Zeeuwind t/m augustus 2023.

1.5 Voor de snelle lezers

De begroting 2024 is als volgt samen te vatten:

- Verwachte energieprij (zowel bij de eigen parken als bij de deelnemingen) van € 93,- per MWh, rekening houdend met profiel en onbalans;
- Resultaat, rekening houdend met resultaat deelnemingen, wordt begroot op circa € 3,5 miljoen (forecast 2023: € 3,1 miljoen);
- Investeringsbegroting is bijna € 12,8 miljoen, met name door vermogensstortingen bij Windpark Westerschelde (€ 6,5 miljoen) en Windpark Willem-Annapolder II (WAP II, € 2,6 miljoen);
- Op basis van de investeringsbegroting en inschatting van de dividenduitkering neemt het saldo van de liquide middelen af van € 12,7 miljoen (forecast eind 2023) naar € 3,2 miljoen (begroting eind 2024).

Vlissingen, november 2023

Teus Baars, directeur/bestuurder Coöperatieve duurzame energie Vereniging Zeeuwind u.a.

2. Actiepunten 2024 per domein

In deze paragraaf wordt per Zeeuwind-domein aangegeven welke acties in 2024 worden opgepakt dan wel doorgezet vanuit de al in 2023 (of eerder) ingezette activiteiten.

2.1 Beheer

De belangrijkste uitdagingen binnen het domein Beheer zien op:

- Prijsvolatiliteit;
- Netcongestie;
- Onbalans.

In 2023 is door het kernteam Zeeuwind, ondersteund met externe experts, gewerkt aan het uitwerken van een PPA-beleid (stroomcontracten) en curtailment-strategie (terug regelen). Hierbij is geconstateerd dat er voor Zeeuwind absoluut mogelijkheden zijn om de (financiële) risico's van bovenstaande uitdagingen te beperken, maar dat hiervoor ondersteuning van externe experts noodzakelijk is gezien de volatiliteit van de (dag)energiemarkt.

Actiepunten 2024:

1. Aangaan van PPA-contracten in de lijn van het vastgestelde PPA-beleid teneinde inkomsten te stabiliseren en risico's van prijsinstabiliteit te verminderen, dit kan voor bestaande wind- en zonneparken en bij nieuwe ontwikkelingen;
2. Voor de diverse wind- en zonneparken met gespecialiseerde partijen curtailment-activiteiten oppakken met onderliggende (financiële) afspraken, waarbij de gerealiseerde besparingen als target worden opgenomen en onderdeel kunnen zijn van de fee voor deze partijen, in lijn met de uitgeschreven curtailmentstrategie;
3. Actief volgen van en (waar mogelijk) inspringen op technische ontwikkelingen op het gebied van (batterij)opslag;
4. Het ligt niet voor de hand dat Zeeuwind deze expertise zelf in huis kan halen. Wel dient er kennis te worden opgedaan en behouden om een goede gesprekspartner te zijn voor de diverse marktpartijen op dit terrein, om zo de goede keuzes en afspraken te kunnen maken (in te vullen met vacature strategisch assetmanager).

2.2 Ontwikkeling

De activiteiten binnen het domein Ontwikkeling richten zich, logischerwijs, op het realiseren van nieuwe wind- en zonneparken in 2024 en verder. Deze projecten kenmerken zich door onvoorspelbaarheid, in die zin dat er sprake is van externe afhankelijkheden (overheden, vergunningstrajecten, grondeigenaren, SDE, bouwpartijen e.d.).

Voor 2024 worden de volgende acties gepland:

1. Totstandkoming nieuwe wind- en zonneparken:
 - a. Start exploitatie windpark Oostzeedijk;
 - b. Financial close windpark Willem-Annapolder II, gericht op start exploitatie in 2025;
 - c. Financial close windpark Westerschelde, gericht op start exploitatie in 2025;

- d. Financial close zonnepark Koudekerke II, start exploitatie 2024/2025;
- 2. Verkrijgen vergunning voor nieuwe wind- en zonneparken:
 - a. Windpark Axelse Vlake;
 - b. Windpark Limagrain;
 - c. Zonnepark Krammer;
 - d. Zonnepark Willem-Annapolder.

Na enkele jaren van relatief weinig nieuwe projectmogelijkheden (zeker voor windparken) zijn er nu dus diverse projecten die al ver in het traject zijn richting financial close. Zoals beschreven zal het steeds moeilijker worden om in de toekomst de businesscase voor wind- en zonneparken rond te krijgen. Dat betekent dat Zeeuwind de kansen die er zijn met beide handen wil aangrijpen. Met name voor windpark Willem-Annapolder II en windpark Westerschelde zijn in 2024 grote investeringen vanuit Zeeuwind nodig.

2.3 Verduurzaming bebouwde omgeving

Inmiddels is wel duidelijk dat de businesscase voor warmtenetten niet haalbaar is, tenzij er forse subsidiebedragen verstrekt zouden worden. Zeeuwind ziet voor zichzelf wel een rol in de ontwikkeling van meer expertise voor de realisatie van de warmtetransitie, maar niet in het dichten van businesscases.

Voor 2024 zullen op het gebied van dit domein de volgende acties ingezet (dan wel voortgezet) worden:

1. De vijf wijkgerichte aanpak-projecten die in 2023 zijn gestart, worden in 2024 verder uitgevoerd, geëvalueerd en waar nodig wordt de aanpak verbeterd. Afhankelijk van de capaciteit bij Energiek Zeeland (zie ook hierna, punt 2) worden nieuwe projecten opgestart;
2. Versterking van Energiek Zeeland, onder meer door het aantrekken van een kartrekker/projectleider die de volle aandacht kan richten op de activiteiten van Energiek Zeeland;
3. Verdere uitwerking van de invulling vanuit het resultaat 2022 beschikbaar gestelde middelen (€ 3 miljoen). Te denken valt aan bijvoorbeeld: onderzoek naar mini-warmtenetten (6-10 woningen), expertteam voor adviesvragen warmtetransitie en verduurzaming, bijdrage energie-armoede e.d. In voorjaar 2024 wil Zeeuwind dit plan afronden en starten met de uitrol.

2.4 Coöperatie

Zeeuwind is trots op haar coöperatieve achtergrond en betrokkenheid van ruim 3.000 leden, binnen en buiten Zeeland. Om dit verder te versterken staan de volgende acties op de planning:

1. Ledenproject 'Slim Laden' wordt opgeleverd;
2. Verzorgen van minimaal 2 webinars (onderwerp kan zijn op verzoek van leden of op initiatief van Zeeuwind), denk bijvoorbeeld aan: curtailment, opslag, beoordeling businesscase, warmtetransitie);

3. Organisatie van een congres, waarbij leden ook over diverse onderwerpen geïnformeerd kunnen worden (in- en externe sprekers) en leden kennis kunnen maken met het Zeeuwind kernteam en met externe (kennis)partners;
4. Afronding aanbod voor dynamisch energiecontract voor Zeeuwind-leden;
5. Evaluatie van en waar nodig aanpassing van het algemene ledenbeleid (denk aan onderwerpen als ledengroei, maximale inleg, leningstructuur, maximum inleg voor winstuitkering e.d.).

2.5 Organisatie

Eén van de belangrijke uitdagingen voor Zeeuwind is de krappe en veranderende arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om de benodigde expertises intern in te vullen. Dit wordt versterkt doordat veel expertises niet zozeer continu, maar meer projectmatig nodig zijn. De beperkte hoeveelheid projecten zorgt er dan voor dat eventuele kandidaten niet voor Zeeuwind kiezen vanwege het gemis aan een continue stroom van uitdagend werk.

Acties 2024:

1. Vermindering van de kwetsbaarheid van de (kleine) organisatie Zeeuwind door het aangaan van strategische samenwerking met (kennis)partners in de externe schil. Hierbij is het belangrijk dat er waarborgen komen dat Zeeuwind gebruik kan maken van bij deze partners aanwezige kennis, expertise en capaciteit. Zeeuwind overweegt hierbij om dit te doen door het nemen van een (minderheids)belang in een of meerdere van deze partners om zo de toegang tot capaciteit en expertise duurzaam te waarborgen;
2. Aanstellen van een legal officer (parttime, mogelijk ook externe partner) om de juridische basis onder contracten te versterken en contractmanagement beheer en ontwikkeling in te richten;
3. Versterking van team Beheer met opvolger voor de huidige Productiemanager die in 2025 met pensioen gaat. Deze voor Zeeuwind cruciale rol moet tijdig intern worden ingevuld zodat een goede overdracht mogelijk is;
4. Invulling van de diverse openstaande vacatures, waar nu nog geen goede kandidaten voor gevonden zijn en de ontvangen reacties ook nog relatief beperkt zijn geweest: senior projectleider, projectleider/accountmanager (voor activiteiten Energiek Zeeland), productiebeheerder (zie punt 3), strategisch assetmanager en administratief medewerker.

3. Begroting 2024

3.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt de begroting 2024 weergegeven, waarbij achtereenvolgens de prognose wordt weergegeven van:

1. Winst- en verliesrekening 2024;
2. Investeringsbegroting 2024;
3. Balans per 31 december 2024;

Waar van toepassing wordt de vergelijking met de prognose 2023 gemaakt en met de voor 2023 opgestelde begroting. De prognose 2023 is gebaseerd op de werkelijke cijfers t/m augustus aangevuld met de verwachtingen voor de rest van het jaar.

3.2 Winst- en verliesrekening

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de verwachtingen voor het lopende jaar 2023 (prognose 2023), hoe die zich verhouden met de eind 2022 opgestelde begroting voor dit jaar en de begroting voor het komende jaar 2024 (x € 1.000):

	Begroting 2023	Forecast 2023	Begroting 2024
Netto omzet	2.152	1.874	1.636
Kostprijs van de omzet	321	686	1.093
Bruto omzetresultaat	1.830	1.187	543
Overige bedrijfsopbrengsten	297	106	98
Brutomarge	2.127	1.294	642
Lonen en salarissen	1.168	869	1.248
Sociale lasten	152	126	192
Pensioenlasten	156	112	164
Afschrijvingen	232	236	173
Overige waardeveranderingen van vaste activa	51	106	37
Overige bedrijfskosten	643	808	848
Som der bedrijfslasten	2.402	2.256	2.662
Bedrijfsresultaat	275-	963-	2.020-
Financiële baten en lasten	261-	226-	246-
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	536-	1.189-	2.267-
Belastingen	-	-	-
Aandeel in resultaat deelnemingen	14.863	4.287	5.752
Resultaat	14.327	3.098	3.485

3.2.1 Algemene toelichting winst- en verliesrekening

Zeeuwind is actief met enerzijds het zelf exploiteren van (6) eigen windturbines en dus de verkoop van de geproduceerde stroom. Anderzijds is Zeeuwind actief op het ontwikkelen en beheer van wind- en zonneparken waarin Zeeuwind een deelneming heeft (bestaande parken) of gaat krijgen (toekomstige parken). Op het moment van realisatie van een wind- of

zonnepark via een deelneming worden de ontwikkelingskosten gemaakt door Zeeuwind aan de deelneming doorbelast.

In de winst- en verliesrekening geeft het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening het saldo van opbrengsten en kosten weer die betrekking hebben op de eigen windturbines, het beheer en ontwikkeling van wind- en zonneparken en de overige (organisatie)kosten die nodig zijn om de deelnemingen aan te sturen. Dit bedrijfsresultaat is vrijwel altijd negatief, omdat niet alle ontwikkelkosten leiden tot realisatie en omdat de dekking van de organisatiekosten ook uit het resultaat van de onderliggende deelnemingen moet komen. Het aandeel in het resultaat van deze deelnemingen wordt afzonderlijk weergegeven als onderdeel van de totale begroting.

Voor 2024 begroten we een positief resultaat van in totaal € 3.485k, bestaande uit een negatief resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening van € 2.267k en een positief resultaat uit deelnemingen van € 5.572k.

3.2.2 Forecast 2023

In de begroting voor 2023 zijn we destijds uitgegaan van een netto resultaat van ruim € 14 miljoen. Hierbij is uitgegaan van een gewogen gemiddelde EPEX van € 180,- per MWh, zowel bij de deelnemingen als bij de eigen Zeeuwind-turbines. De stroomprijs 2023 is echter tot nu toe fors lager en komt deze naar verwachting uit op circa € 100,- per MWh, wat zowel effect heeft op de eigen opbrengsten als op het resultaat van de deelnemingen.

Daarnaast is in 2023 sprake van een matig windjaar, waardoor de productie naar verwachting lager uitkomt dan begroot. Een deel van de gemiste inkomsten wordt gecompenseerd door lagere bedrijfskosten (met name door het (nog) niet invullen van openstaande vacatures) en door meer opbrengsten uit beheer en ontwikkeling. Desalniettemin verwachten we dat in 2023 het bedrijfsresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening fors lager uitkomt, namelijk op -/- € 1.189k, waarbij in de begroting uitgegaan was van -/- € 536k. Rekening houdend met het verwachte resultaat uit deelnemingen komt het totaalresultaat 2023 naar verwachting uit op € 3.098k (begroot: € 14.327k). Ook hier is duidelijk dat de lagere EPEX fors impact heeft op het resultaat bij de deelnemingen.

Tot slot wordt opgemerkt dat de investeringen 2023 veel lager zijn dan begroot, wat te maken heeft met het gegeven dat diverse projecten en de daarvoor benodigde investeringen (m.n. inbreng van vermogen) zijn doorgeschoven naar 2024, zie ook paragraaf 3.3.

3.2.3 Toelichting begroting 2024

Een aantal posten van de winst- en verliesrekening worden hier toegelicht (x € 1.000).

Netto-omzet

De netto-omzet is als volgt te specificeren:

	Begroting 2023	Forecast 2023	Begroting 2024
<i>Netto omzet</i>			
Stroomopbrengsten	1.503	803	777
Subsidie SDE	-	-	-
Beheeropbrengsten	318	324	281
Projectopbrengsten en duurzame energie	331	747	579
	<u>2.152</u>	<u>1.874</u>	<u>1.636</u>

Opmerkingen hierbij:

- Stroomopbrengsten: in de begroting is uitgegaan van een verwachte opbrengst van € 93 per MWh na correctie profiel en onbalans, gebaseerd op de lange termijn prognoses voor windparken. Hierbij baseert Zeeuwind zich op onder meer huidige prijzen voor toekomstige energie zoals vastgelegd op de future-markten;
- SDE: op basis van de verwachte stroomprijs 2024 is de SDE in 2024 nihil begroot;
- Beheeropbrengsten: betreft de actieve parken, opbrengsten zullen naar verwachting iets lager uitvallen dan in 2023;
- Projectopbrengsten: dit zijn de door Zeeuwind doorbelaste ontwikkelingskosten op moment dat een (her)ontwikkelingsproject van een wind- of zonnepark met positief gevolg is afgerond. Het betreft hier eigen uren en kosten van inhuur derden. Voor 2024 gaat het hier met name om de projecten WAP II en Oostzeedijk.

Kostprijs omzet

De kostprijs van de omzet bestaan met name uit de projectkosten (inhuur externen) en de beheerkosten van de eigen windparken (onderhoud, verzekeringen, grondhuur, belastingen e.d.). Voor 2024 is begroot:

	Begroting 2023	Forecast 2023	Begroting 2024
<i>Kostprijs van de omzet</i>			
Onderhoudscontracten en regulier onderhoud windparken	102	77	103
Verzekeringen parken	6	5	6
Belastingen parken	5	5	5
Grondhuur parken	28	30	29
Overige kosten parken	20	27	20
Projectkosten	160	543	931
	<u>321</u>	<u>686</u>	<u>1.093</u>

Naar verwachting zal de inhuur van externen in 2024 verder toenemen. Belangrijkste projecten 2024 zijn WAP II, ZonOffensief Zeeland en Energiek Zeeland.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten (begroot € 98k) zijn met name de eigen uren voor ontwikkelingsprojecten die in 2024 onderhanden zijn en die vervolgens geactiveerd worden.

Personeelskosten (lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenen)

	Begroting 2023	Forecast 2023	Begroting 2024
<i>Personeelskosten</i>			
Lonen en salarissen	1.168	869	1.248
Sociale lasten	152	126	192
Pensioenlasten	156	112	164
	<u>1.476</u>	<u>1.106</u>	<u>1.604</u>

Zoals al eerder toegelicht blijven de personeelskosten 2023 fors achter op de begroting, met name omdat diverse vacatures nog niet zijn ingevuld. Voor 2024 wordt uitgegaan dat de diverse vacatures op korte termijn (alsnog) kunnen worden ingevuld en zijn de loonkosten verwerkt vanaf 1 januari.

De personeelskosten zijn gebaseerd op de salariering binnen de CAO voor gemeenteambtenaren. Hierin is een salarisstijging van 8% per 1 januari 2024 voorzien.

Afschrijvingen

	Begroting 2023	Forecast 2023	Begroting 2024
<i>Afschrijvingen</i>			
Immateriële vaste activa	143	147	147
Materiële vaste activa	89	89	26
	<u>232</u>	<u>236</u>	<u>173</u>

De afschrijvingen op immateriële vaste activa betreffen met name de afschrijvingen op de betaalde goodwill voor de deelneming in Windpark OSK B.V. (€ 100k) en de afschrijving op de software voor de ledenadministratie en het programma-managementsysteem.

Bij de materiële vaste activa is rekening gehouden met de uitbreiding van het kantoor Zeeuwind in 2023 (investering circa € 135k) die na ingebruikname in 10 jaar zal worden afgeschreven. Daarnaast bestaan deze afschrijvingen uit de afschrijvingen op ontwikkelingskosten en zijn deze gebaseerd aan de hand van het waarderingsmodel voor de diverse projecten.

Overige waardeveranderingen van activa

	Begroting 2023	Forecast 2023	Begroting 2024
<i>Overige waardeveranderingen van vaste activa</i>			
Waardevermindering ontwikkelkosten uren	25	24	8
Waardevermindering ontwikkelkosten extern	105	18	44
Terugname waardevermindering ontwikkelkosten uren	21-	32-	2-
Terugname waardevermindering ontwikkelkosten extern	57-	96	11-
	<u>51</u>	<u>106</u>	<u>37</u>

Ontwikkelingskosten worden naar rato van voortgang van het project en daarmee toenemende kans op realisatie gewaardeerd. Afhankelijk van de ontwikkelfase waarin een project zich bevindt kan een project in de tijd worden afgewaardeerd (waardevermindering) dan wel kan een eerdere waardevermindering worden teruggenomen (bate). Op basis van de verwachte voortgang van de diverse projecten is een inschatting gemaakt en wordt voor 2024 per saldo een last begroot van € 37k.

Overige bedrijfskosten

	Begroting	Forecast	Begroting
<i>Overige bedrijfskosten</i>	2023	2023	2024
Overige personeelskosten	229	277	256
Huisvestingskosten	85	76	92
Kantoorkosten	85	96	168
Autokosten	3	3	4
Verkoopkosten	92	88	94
Algemene kosten	120	248	205
Bestuurskosten	29	20	29
	643	808	848

De overige bedrijfskosten worden in 2024 in lijn met de realisatie 2023 begroot, rekening houdend met stijgende huisvestingskosten (huur uitbreiding kantoor), kosten voor Energieik Zeeland (aanpassing platform, website, communicatie, totaal € 50k in kantoorkosten) en daling van de onder de algemene kosten opgenomen juridische kosten.

Financiële baten en lasten

	Begroting	Forecast	Begroting
<i>Financiële baten en lasten</i>	2023	2023	2024
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	324	384	393
Rentelasten en soortgelijke kosten	585	611	639
	261-	226-	246-

De rentebaten nemen naar verwachting licht toe in lijn met de uitstaande financiering van Zeeuwind. De rentelasten nemen toe als gevolg van de verwachting groei van de ledenfinanciering enerzijds en een voorgestelde renteverhoging anderzijds. De rente op de vaste leningen wordt per 1 januari verhoogd van 3,5% naar 4%. De rente op de variabele leningen gaat dan van 3% naar 3,5% op jaarbasis.

Resultaat deelnemingen

	Begroting	Forecast	Begroting
<i>Aandeel in het resultaat deelnemingen</i>	2023	2023	2024
Windpark Derde Dijk B.V.	291	150	52
Windpark Polenweg B.V.	15	54	16
Zonexploitatie Zeeland B.V.	183	105	97
Windpark Borsele B.V.	773	279	316
ZeeuwseStroom B.V.	400-	-	-
Windpark WAP B.V.	736	349	349
Windpark Kats II B.V.	782	300	300
Windpark Noordpolder B.V.	1.295	1.000	750
Windpark Estlandweg B.V.	132	71	44
Deltawind-Zeeuwind Holding B.V.	8.400	1.014	2.153
Windpark OSK B.V.	1.504	349	905
Windpark Cluster B.V.	1.153	616	769
Coöperatieve Stroom B.V.	-	1	-
	14.863	4.287	5.752

Op basis van de begrotingen en prognoses van de diverse deelnemingen zijn de resultaten van deze deelnemingen voor Zeeuwind in de begroting opgenomen. Hierbij is (eveneens) een gewogen gemiddelde EPEX van € 93,- per MWh opgenomen (na profiel en onbalans), op basis van de lange termijn prognoses voor windenergie.

3.3 Investeringsbegroting 2024

2024 wordt een fors investeringsjaar voor Zeeuwind. Er worden vermogensstortingen verwacht voor de realisatie van de deelnemingen in WAP II, windpark Westerschelde, uitbreiding bij Krammer en zonnepark Koudekerke. De totale investeringen hiervan bedraagt naar verwachting ruim € 11,8 miljoen. Hiervan heeft het grootste deel betrekking op windpark Westerschelde (€ 6,5 miljoen). De investering in WAP II bedraagt circa € 2,6 miljoen en voor Krammer circa € 2,3 miljoen.

Daarnaast is rekening gehouden met mogelijke investeringen voor het versterken van de samenwerking met één of meerdere strategische kennispartners.

Daarnaast wordt in diverse projecten geïnvesteerd (ontwikkelkosten). Op basis van een realistische inschatting van voortgang en tijdsbesteding worden deze investeringen in 2024 begroot op € 650k. Het zwaartepunt ligt hierbij op windpark Westerschelde dat in 2024 afgerond zal worden.

Samengevat ziet de investeringsbegroting voor 2024 er als volgt uit (x € 1.000):

	Begroting 2024
Investerings in deelnemingen in groepsmaatschappijen	399
Investerings in deelnemingen in overige maatschappijen	11.728
Investering externe ontwikkelkosten	650
Totale investeringen en uitgeleende gelden mbt projecten	12.777

3.4 Balans per 31 december 2024

In onderstaand overzicht wordt achtereenvolgens de balans van Zeeuwind 2022 (jaarrekening), forecast 31 december 2023 en begroting 2024 gepresenteerd (x € 1.000):

	Jaarrekening	Forecast	Begroting
Activa	2022	2023	2024
Immateriële vaste activa	1.247	1.110	993
Materiële vaste activa	1.163	1.306	1.991
Financiële vaste activa	39.686	37.344	50.661
Vaste activa	42.096	39.761	53.645
 Vorderingen	 2.266	 569	 488
Liquide middelen	5.909	12.687	3.168
Vlottende activa	8.175	13.256	3.656
 Totale activa	 50.271	 53.017	 57.301
 Passiva			
Eigen vermogen	32.146	34.218	37.453
 Langlopende schulden	 15.669	 16.460	 17.504
 Crediteuren	 249	 233	 274
Belastingen	63	30	61
Overige schulden	2.144	2.076	2.009
Kortlopende schulden	2.456	2.339	2.344
 Totale passiva	 50.271	 53.017	 57.301

Toelichting bij enkele balansposten:

- Immateriële vaste activa: het betreft hier met name de boekwaarde van de betaalde goodwill voor Windpark OSK en de software voor leden- en projectadministratie;
- Materiële vaste activa: betreft met name de geactiveerde ontwikkelingskosten en investering in de uitbreiding van de huisvesting;
- Financiële vaste activa: de forse stijging die verwacht wordt in 2024 is het gevolg van de forse vermogensstortingen die in 2024 op de planning staan (zie investeringsbegroting in paragraaf 3.3). Daarnaast is rekening gehouden met het verwachte resultaat op deelnemingen en de te ontvangen dividenden van de diverse deelnemingen;
- Liquide middelen: als gevolg van deze investeringen nemen de liquide middelen naar verwachting fors af van ruim € 12 miljoen eind 2023 naar ruim € 3 miljoen eind 2024;
- Eigen vermogen: het resultaat 2024 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen en is de verklaring voor de begrootte toename hiervan;
- Langlopende schulden: dit zijn de door de leden van Zeeuwind verstrekte leningen.

Geconcludeerd kan worden dat Zeeuwind er financieel goed voor staat en daardoor in staat is om de forse investeringen 2024 uit eigen middelen te financieren, rekening houdend met een normale groei van het kapitaal ingebracht door leden.

3.5 Overige opmerkingen bij de begroting 2024

3.5.1 Ontwikkelprojecten: optimistisch scenario?

Zoals beschreven in paragraaf 3.3 zijn de investeringen in ontwikkelprojecten gebaseerd op een realistische prognose van voortgang en kosten voor de projecten in 2024. Mocht er bij

de diverse ontwikkelprojecten sprake zijn van een versnelling, dan kan de investering in ontwikkelprojecten in het meest gunstige geval oplopen met circa € 600k. Hiervoor is voldoende liquiditeit beschikbaar.

3.5.2 Inzet reserve voor versnelling energietransitie

Zoals in hoofdstuk 2 van het jaarplan 2024 beschreven, heeft de ALV van Zeeuwind over het (uitzonderlijke) resultaat 2022 een reserve beschikbaar gesteld voor het versnellen van de energietransitie van circa € 3 miljoen. Hiervoor zullen in 2024 nadere plannen worden uitgewerkt en in gang gezet.

In de begroting 2024 zijn diverse kosten opgenomen die een bijdrage leveren aan deze doelstelling. Het gaat daarbij om het versterken van Energiek Zeeland (inclusief aantrekken van een accountmanager/kartrekker), uitbreiding van dit platform en verder onderzoek naar de mogelijkheden in het licht van de vereiste warmtetransitie. Hierbij gaat het om een bedrag van circa € 450k ten laste van de begroting 2024.